

**PRACOVNÍ LIST
K DOKUMENTÁRNÍMU FILMU
NIC BYCH NEMĚNILA**

Určeno pro žáky 2. stupně ZŠ a studenty SŠ

SHRNUTÍ

Dokumentární film vypráví příběh dnes již dospělé mladé ženy. Kateřina byla po svém narození umístěna do kojeneckého ústavu, kde strávila téměř pět let. Středisko náhradní rodinné péče pro ni našlo pěstounskou rodinu, která ji přijala i s jejím těžkým zdravotním hendikepem. Dokument se zabývá problematikou dětí, které z nejrůznějších důvodů nemohou vyrůstat ve vlastní rodině. Pojednává o zásadním významu rodiny pro zdárný vývoj dítěte.

OTÁZKY K FILMU

1. Představte si, že je vám pět let, stejně jako Kačence v době, kdy stále vyrůstala v kojeneckém ústavu. Může zde prožívat stejné dětství, jaké jste měli vy sami? V čem se prostředí ústavu podle vás liší od prostředí v rodině?

Informace pro lektora:

Dítě v ústavu neprožívá stejné dětství, jako dítě v rodině. (Tento fakt je podložen řadou českých i celosvětových výzkumů.)

Kojenecký věk a období raného dětství hraje v životě každého z nás významnou roli. Primární vztah mezi matkou a dítětem vzniká v rodině, kde je narození dítěte očekáváno s láskou, instinktivně a přirozeně. Díky tomuto poutu se dítě učí důvěřovat lidem, svému okolí i sobě. Pocit jistoty, bezpečí a lásky mu umožňuje rozumět okolnímu světu, navazovat pevné vztahy s dalšími lidmi a svobodně se vyvíjet. Jestliže se primární pouto s matkou nevytvořilo v pravý čas, mělo by se co nejrychleji nalézt náhradní řešení, aby dítě co nejdříve získalo blízkou, pečující osobu, která mu poskytne maximální přijetí.

V ústavní péči děti nemohou mít jednu blízkou osobu. Personál se u dětí střídá, mění se tváře, liší se výchovné způsoby a komunikace s dětmi. Děti mají pevně daný režim, omezené sociální kontakty, nezažívají každodenní rituály spojené s životem v rodině (společné vaření, stolování, nákupy, úklid apod.). Pocit jistoty, bezpečí a bezpodmínečné lásky není možné v takovém prostředí dětem naplnit.

„Já měla štěstí, že jsem v dětském domově byla "jen 5 let", ale nedokážu si představit, co by to se mnou udělalo, kdybych tam byla déle.“

(Slova Kačky, hlavní postavy filmu.)

2. Zavřete na chvíli oči a zamyslete se nad cestou, kterou ráno jdete do školy. Zvládli byste absolvovat stejnou cestu i na vozíku? Jaké překážky byste v průběhu cesty museli překonat?

Informace pro lektora:

Lidé na vozíku si jakoukoli cestu musí naplánovat předem. Ostatním stačí, aby se řídili při cestě aplikací v mobilu. Ta ale vozičkářům vhodnou cestu neukáže. Potřebují vědět, zda je v budově, kam směřují, bezbariérový přístup, zda jsou ulice, kterými se budou pohybovat, dostatečně široké, nepříliš strmé, zda mají chodníky po cestě snížený obrubník. Pokud používají dopravní prostředek, musí si předem zjistit, jestli je nízkoprahový, zda metro, kam chtějí nastoupit, má výtah. Nalézt po cestě například bezbariérovou toaletu je téměř nemožné.

Podrobnější informace o této problematice můžete nalézt například na stránkách www.asistence.org nebo www.paraple.cz.

3. Vžijte se do role sourozenců Kačky, které získala díky náhradní rodině. Na co byste se těšili při příchodu nového sourozence? Z čeho byste měli naopak obavy?

Informace pro lektora:

Dítě, které do rodiny přijde z ústavního zařízení, si s sebou nese různé zážitky, zkušenosti a pocity, které se pravděpodobně budou odlišovat od způsobu života v náhradní rodině. V novém prostředí rodiny se dítě bude z počátku cítit zmatené, úzkostné a nejisté a bude záležet na všech členech nové rodiny, aby toto období postupně a citlivě překonali.

Toto období je podobně náročné i pro děti, které v rodině již vyrůstají. Chování přijatého dítěte je pro ně nesrozumitelné, z projevů dítěte mohou být znejistěny a současně se mohou obávat o svoji pozici v rodině.

Na příchod nového dítěte do rodiny je proto potřeba pečlivě připravovat i děti, které v rodině již žijí. Je dobré s nimi hovořit o jejich pocitech a obavách. Je potřeba děti připravit na to, že některé rodinné rituály se mohou částečně pozměnit nebo přizpůsobit příchodu nového člena do rodiny.

„U mě to bylo specifické tím, že mám hendikep. Moji sourozenci mě napodobovali. Například zkoušeli psát ústy.“

(Slova Kačky, hlavní postavy filmu.)

4. Vyzkoušej si následující kvíz.

Přiřaď k jednotlivým pojmům jejich charakteristiky:

1
Dětský domov

A Dítě v této péči získává rodiče, kteří jej přijímají za vlastní. Tito rodiče mají k dítěti všechna práva a povinnosti jako původní rodiče, jsou zapsáni v rodném listu dítěte. Spolu s nimi získává dítě i další příbuzné. Původní rodiče dítěte neznají jeho adresu a nestýkají se s ním. Pokud je dítě bude chtít v budoucnu poznat, má na to právo.

2
Dětský domov se školou

B Mladý člověk ve věku patnácti až osmnácti let, který má výchovné problémy, pobývá v tomto zařízení. Má zde méně volnosti, musí dodržovat více pravidel. Součástí zařízení jsou i školy a učiliště, kde se může připravovat na své povolání.

3
Výchovný ústav

C Dítě, které navštěvuje základní školu, má výchovné problémy a rodiče jeho péči nezvládají, může být umístěno do tohoto zařízení. Má zde méně volnosti, musí dodržovat více pravidel. Škola je součástí tohoto zařízení.

4
Pěstounská péče

D Dítě zde pobývá ve věku zpravidla od tří do osmnácti let, ale může zde žít i déle, do doby ukončení přípravy na budoucí povolání. Děti tady bydlí ve skupinách po šesti až osmi. O děti se stará personál, který je v zařízení zaměstnaný. Děti navštěvují školky a školy v okolí, mohou docházet i na volnočasové aktivity mimo zařízení.

5
Adopce neboli osvojení

E Dítě v této péči ve většině případů zná své rodiče, kteří se o něj nemohou starat. Náhradní rodiče, kterým bylo dítě svěřeno do péče, zodpovídají za jeho výchovu a péči. Pokud je to možné, mohou být tyto děti v pravidelném kontaktu se svými biologickými rodiči, dalšími příbuznými a kamarády. V případě, že se v původní rodině situace zlepší, může se tam dítě opět vrátit. Tato péče zaniká dosažením plnoletosti dítěte.

6
Kojenecký ústav

F Vyrůstají zde děti od narození. V současné době dochází k omezování tohoto typu péče o děti. (Existuje pěstounská péče na přechodnou dobu, která je pro malé děti lepším krátkodobým řešením, než se mohou vracet do vlastní rodiny nebo do rodiny náhradní.) Od roku 2025 nemají v České republice tato zařízení existovat vůbec.

Informace pro lektora:

Správné odpovědi: 1D; 2C; 3B; 4E; 5A; 6F

DOPORUČENÉ DALŠÍ ZDROJE:

Informační materiál Průvodce náhradní rodinnou péčí, ke stažení:
https://nahradnirodina.cz/sites/default/files/pruvodce_nahradni_rodinnou_peci_0.pdf

GROHOVÁ, Jana. Dítě v náhradní rodině potřebuje i vaši pomoc!: informace a pracovní listy pro pedagogy. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. ISBN 978-80-87455-06-7.

MATĚJČEK, Zdeněk. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní. 98 s. Praha: Portál, 1994. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6.

ROHÁČEK, Marek, ed. Zvykáme si jeden na druhého, aneb, Nová náhradní rodina v procesu adaptace. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012. ISBN 978-80-87455-12-8.

www.nahradnirodina.cz

www.adopce.com

KONTAKT

Středisko náhradní rodinné péče, spolek
Jelení 91/7a, 118 00 Praha 1
info@nahradnirodina.cz
www.nahradnirodina.cz
tel.: +420 725 756 505